

8. časť vekových weekendových zamyslení

V jednej z predchádzajúcich weekendoviek sme písali o [Johnovi Backusovi](#), tvorovi prvého vyššieho programovacieho jazyka FORTRAN, ktorý predstavoval jedného z prvých klasikov programovania a pôsobil v priekopníckej ére prvých počítačov. Dnes sa posunieme o generáciu ďalej.

Druhá vlna klasikov prišla práve v čase [prvej počítačovej revolúcie](#), keď už bolo nad slnko jasnejšie, že počítače sú tu, a bude ich stále viac, a budú sa na nich riešiť stále zložitejšie a rozmanitejšie úlohy. Na rozdiel od pionierov, tu už nešlo o "nejaké" programovanie "nejakého" počítača. Vznikali a ujasňovali sa koncepcie, postupy, programovacie jazyky. Programovania sa ujali aj akademici a teoretici najmä na univerzitách, a programovanie postupne dostávalo pevný teoretický základ - najvýznamnejší výsledok tohto snaženia je princíp štruktúrovaného programovania, ktorého ujasňovanie trvalo vlastne celú dekádu. A nešlo len o šedivú teóriu, lež o skutočný zelený strom života: kým Dijkstrovi pri jeho svadbe odmietli zapísať povolanie "programátor" - pretože také jednoducho neexistovalo - ku koncu 60-tych rokov naplno prepukol hlad po programátoroch a bolo jasné, že im treba poskytnúť aj primerané nástroje a slušné vzdelanie.

V tomto inšpiratívnom prostredí tvorili aj mladí a ambiciózní programátori, ktorých dielo ovplyvnilo programovanie až dodnes. (Aby som nebol obvinený z jednostrannosti, treba pripomenúť, že v tomto istom čase vznikla aj ešte možno vplyvnnejšia prvotná hackerská kultúra a aj súvisiaci princíp "good enough", ktorých najvýraznejším následkom do dneška je skupina operačných systémov typu UNIX a jazyk C; o protagonistoch tejto "protikultúry" si však povieme možno niekedy inokedy). V dvoch pokračovaniach prinesieme životopisné medailóniky niektorých z nich, aj keď pripúšťam že tých "naj" je omnoho viac a môj výber je určite subjektívny.

Edsger Dijkstra bol holandský programátor (pôvodne študoval teoretickú fyziku). Aj keď nie je známy nejakým konkrétnym výsledkom, bol možno najvýraznejší zástanca exaktnosti v programovaní, štruktúrovaného programovania, formálnej verifikácie správnosti programov. Je známy jeho článok "GOTO statement considered harmful", ktorý je považovaný za akýsi manifest dokonalého štruktúrovaného programovania (aj keď mnohí na základe názvu pokladajú Dijkstru za fundamentalistu, aj keď v skutočnosti článok je napísaný vyváženým spôsobom; paradoxom je, že Dijkstra dal pôvodne článku zmierlivejší názov, a na tento dnes už legendárne agresívny ho zmenil Wirth, ktorý bol v tom čase redaktorom časopisu, kde článok vyšiel). Je tiež známe jeho opovrhovanie jazykom BASIC, ktorý podľa neho nenávratne pokazil celú generáciu študentov programovania.

Dijkstra však vždy mal na očiach programátorské "remeslo", a presadzoval metódy na jeho uľahčovanie. Dôkazom je napokon aj "minoritná správa" k ALGOL-68, pod ktorú je podpísaný (pozri v ďalšom), ale aj ďalšie jeho práce.

Ku klasikom patria samozrejme aj "muchy". Napriek celoživotnej práci s počítačmi Dijkstra písal svoju rozsiahlu korešpondenciu a úvahy obvykle rukou, plniacim perom. [Zbierku Dijkstrových rukopisov](#), ako aj iné súvisiace dokumenty a mediálne záznamy, dnes udržiava skupina nadšencov na univerzite v Texase, kde Dijkstra v 80tych a 90tych rokoch pôsobil.

Tony Hoare je anglický programátor. Jeho najznámejším "výtvorom" je triediaci algoritmus Quicksort (ktorý vytvoril v roku 1960 ako 26-ročný), aj keď výrazne prispel aj k myšlienkam okolo štruktúrovaného programovania.

Ako časť priekopníkov, aj Hoare sa k programovaniu dostal okľukou. Pôvodne študoval v Oxforde klasické predmety (filozofiu, latinčinu, gréčtinu). Počas vojenskej služby sa začal učiť po rusky, a neskôr študoval postgraduálne ruštinu na Moskovskej univerzite, kde sa začal zaujímať o strojový preklad medzi jazykmi (nezabudnime pritom, že sa píše koniec 50tych rokov).

Po návrate do Anglicka sa zamestnal v počítačovej firme, kde vytvoril jeden z prvých prekladačov jazyka ALGOL60 (nie celkom

náhodou aj Dijkstra pracoval v tíme, ktorý tiež vytvoril jeden z prvých prekladačov ALGOL60). Neskôr sa zúčastnil aj prác okolo nového jazyka ALGOL68, kde však snaha o dokonalosť prevážila nad praktickou použiteľnosťou, čo vyvolalo protesty niektorých zúčastnených a práve Hoare a Dijkstra iniciovali menšiu rebéliu spísaním tzv. "menšinovej správy", v ktorej upozornili, že kým sa venovalo veľké úsilie perfektnému definovaniu rôznych zaujímavých vlastností, nový jazyk takmer nijako neulahčil samotnú prácu programátora.

Hoare za svoje zásluhy bol pasovaný kráľovnou za rytiera s právom na titul "Sir". Ako profesor Oxfordskej univerzity na dôchodku pôsobí ešte stále aj ako výskumník spoločnosti Microsoft Research v Cambridge.

[<- 7. časť](#)

[9. časť -->](#)